

Remissvar
u.remissvar@regeringskansliet.se
kopia

DS: 2024-29

ViS yttrande gällande Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81, Ds 2024:29)

Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan, ViS, är en branschorganisation för vuxenutbildare. Organisationen representerar offentliga och privata vuxenutbildare över hela Sverige. ViS har inbjudits att lämna synpunkter på ovan angiven remiss.

Tydligare koppling till vuxenutbildningens specifika behov

ViS instämmer i att lärarutbildningen fokuserar främst på grund- och gymnasieskolan och att den behöver förbereda även för arbete inom kommunala vuxenutbildningen. I ett sådant resonemang måste alla skolformsdelar inom Komvux beaktas för att inte få ett allt för ensidigt fokus på teoretisk gymnasial utbildning. Det är primärt didaktik och vuxenutbildningens organisering, fjärr- och distansundervisning mm som efterfrågas av ViS, snarare än pedagogik. Det är den konkreta undervisningspraktiken som behöver utvecklas vilket ligger i linje med utredningens uppdrag och förslag. ViS ställer sig bakom förslaget att stärka perspektivet vuxnas lärande genom att målet relaterat till vuxnas lärande förstärks genom att "kännedom" ersätts av "kunskap" om vuxnas lärande.

Tittar man på innehållet i den så kallade kärnan finns det utrymme för komvuxanknytning i alla delar samtidigt som balansen mellan dem behöver justeras. Exempelvis är konflikthantering av mindre betydelse och inom didaktik behövs fokus på fjärr- och distansundervisning. De senare är ett undantag i andra skolformer samtidigt som de utgör en stor andel inom komvux. Utredningens förslag "Inslagen om sociala relationer, ledarskap och konflikthantering med fokus på praktiska färdigheter behöver öka inom UVK" är inte heller lika relevant för komvux. Likaså bedömer ViS att komvux redan har ett stort fokus på ämneskunskaper och kursinnehåll i den utsträckning styrdokumentet medger.

ViS ser inte att en utbildning riktad specifikt till komvux är rätt väg att gå då det riskerar att skapa inlåsningseffekter. Det är svårt att överblicka hur rekryteringen till en sådan skulle gå till och det saknas uppgifter om hur tidigt i process för val av utbildning en tillräckligt stor grupp sökande ser sig exempelvis arbeta med elever nära sin egen ålder. Det är viktigare att arbeta vidare med hur en specifik ämnesdidaktik inriktning inom

lärarutbildningen som koncentreras till ett eller ett fåtal lärosäten som då har möjlighet att bygga upp specifik kompetens kan se ut. Även kompletterande kurser är en bra väg att gå.

Yrkeslärare

Utredningen skriver följande: "Det finns i dag ett intresse för yrkesvux inom flera kommuner, som följlaktligen rekryterar yrkeslärare till sin verksamhet". ViS vill inte låta påståendet i denna mening stå oemotsagt då det riskerar att förminska yrkesvux. Yrkesvux är en omfattande verksamhet som finansieras både med riktade statsbidrag och kommunal medfinansiering. Yrkesvux utgör en bas i kompetensförsörjningen och engagerar elever och lärare i ansenlig omfattning i alla Sveriges kommuner.

Yrkeslärare kommer direkt från andra yrken och har ett djupt och specifikt kunnande om de yrkesutbildningar de arbetar i. Det är viktigt att de kunskaperna får stå i centrum och att det finns en effektiv pedagogisk vidareutbildning för dem. Vuxenutbildningen tar ett stort ansvar för kompetensförsörjningen inom yrken med utbildning på gymnasienivå varför det är särskilt viktigt med förberedelse för arbete inom komvux.

Praktik och VFU i vuxenutbildning

Utredningen menar att "det är viktigt att studenterna får komma ut i skolan, förskolan eller den kommunala vuxenutbildningen tidigt under utbildningen" i vilket ViS instämmer.

ViS menar att den kommunala vuxenutbildningen gärna bereder plats för fler VFU-studenter och att lärosätena måste arbeta strategiskt med frågan. Skolformsdelen SFI behöver hanteras i särskild ordning då de som läser svenska som andraspråk på lärarutbildningen inte ges möjlighet att göra VFU på SFI. Även VFU inom grundläggande vuxenutbildning behöver ses över då skolformsdelen motsvarar hela den svenska grundskolan men för vuxna. VFU- elever som tex läser utbildning till lågstadielärare blir även blir behörig till att undervisa på grundläggande vuxenutbildning men då utbildningen fokuserar på barns utveckling och inte vuxnas lärande gör att en VFU-plats inom tex matematik delkurs 1 och 2 på komvux inte passar en VFU- studerande som läser en ma/no inriktning mot lågstadiet. Detta givet hur ämnenas konstruktion ser ut i högre utbildning jämfört med mottagande verksamhet. VFU på komvux skulle öka kunskapen om vuxenutbildningen bland blivande lärare.

Särskild kompetensutveckling för vuxenutbildningens lärare

För att stärka vuxenutbildningens kvalitet skulle utredningen kunna föreslå ett statligt finansierat kompetensutvecklingsprogram för befintliga och blivande komvuxlärare med särskild tonvikt på vuxnas lärande.

Övningsskolor

ViS ser vinster med att även kommunal vuxenutbildning ska kunna utgöra övningsskola. Det kan ge en god bas för utveckling av kunskaper om komvux där många studenter får

möta lärare som har en handledarutbildning, där varje lärare handleder få studenter, och där koncentrationen av lärarstudenter är hög.

Läs- och skrivinläring

ViS vill framföra att de förslag som omfattar kognitionsvetenskap samt läs- och skrivinläring bör vidgas till komvux och att blivande lärare inom ramen för utbildning i svenska och svenska som andraspråk ska läsa grundläggande läs- och skrivinläring. Detta givet att den kommunala vuxenutbildningen med sfi ansvarar för att lära vuxna läsa och skriva. Enligt ViS är detta ett område med omfattande utvecklingsbehov. Vuxenutbildningen har även många svenskfödda elever som har låga staninevärden men som möter lärare med högstadie- eller gymnasiekompetens som saknar grundläggande läs och skrivinläring.

Det kan exempelvis innebära att undervisningen sker i mindre grupper, där studenterna får öva på praktiska moment och förbereda sig för olika situationer som kan uppstå i skolan, förskolan eller den kommunala vuxenutbildningen genom att arbeta med olika case eller rollspel. Det finns också intressanta utvecklingsprojekt där ny teknik används för att ge praktisk erfarenhet. Det är viktigt att dessa moment har en nära koppling till vad som eventuellt kan uppkomma under VFU och knyter an till det som studenterna redan har upplevt under tidigare VFU-perioder.

Resurser

Utredningen föreslår resursförstärkning till lärarutbildningarna vilket ViS instämmer i. Det är problematiskt att undervisningstiden är låg och att studenterna ofta anger att utbildningen brister i innehåll, omfattning och utmaning.

Höjda krav för antagning

ViS ställer sig inte bakom förslaget om högre betyg för antagning. Det är viktigare att arbeta med yrket och utbildningens attraktivitet. Ett sådant förslag riskerar att urholka bedömning och betyg och det kan då ifrågasättas vilken funktion ett E-betyg fyller. Likaså är det viktigt att gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning arbetar med kvaliteten i verksamheten så att ett godkänt betyg motsvarar sådana kunskaper.

För ViS styrelse

Marie Egerstad

Ordförande

Vuxenutbildning i Samverkan